

sv. Pavla z imenom Tihik, ktero ime sv. Hieronim, kakor pravijo, v svojem razkladu Pavlovih pisem z latinskim „silens“ tolmači. M.

Dopisi.

Iz Varaždina 1. jan. M. K. — Pri nas na Horvaškem se literarno obnebe spet nekoliko bolje jasni. „Leptir“ se je koj razpečal, da je treba v drugo ga natisniti. Nekteri Serbi, ki jim je do oči priferlel, kupili so ga samo zato, ker so vidili v njem sestavke s cirilico natisnjene. Lepa je ta knjižica in „Leptir“ si je svest, da, kolikorkrat bode se prikazal, drag bode v vsakem horvaškem vertu. Jezik je večidel lep in dober; izvzeti je treba samo sestavek „uspomena maršala Marmonta“. Narodna knjiga, F.-ov koledar se jako razprodaja in tudi ona ima se nadati dolgega življenja. „Narodne novine“ prinašajo čedalje več zanimivih sestavkov in si nabirajo s tem več in več bravcov. Prevod Puškinove pesmi „Ruslan in Ljudmila“, ki so ga prinesle, se je tako prikupil, da ga je bilo treba v posebno knjižico pretiskati. Dobiva se v Zagrebu po 50 kr. a. v. Tudi imamo na Horvaškem še zmirom rodoljubne žene. Taka je blizo nas v Biskupcih četert ure od Varaždina gospa Prašnička, ki je v narodnih novinah sprožila blago misel, da se osnuje društvo za izdavanje dobrih knjig za prosto ljudstvo, in je obljubila za to vsako leto po 20 goldinarjev dati. Od vseh strani prihajajo odzivi in ni več dvomiti, da bi se ta prekoristna stvar na noge ne spravila. Jaz tudi ne dvomim, da bo saj nekoliko Slovincov iz Kranjskega, Koroškega in Štajarskega tudi po svoji moči ti dobri in predobri stvari pripomoglo. — Na naši gimnaziji je letos čez 260 učencov. Uči se v naši gimnaziji po ministerski naredbi razun zgodovine v 3. in 4. razredu, in pa nemškega jezika vse v domačem jeziku; nekteri učitelji pa rabijo oba jezika, češ, da bi se ne godila krivica ne Horvatu ne Nemcu. V gornji gimnaziji pa je razun ilirskega jezika in keršanskega nauka vse nemško. Staroslovensko uči tudi letos gosp. Zepić. Kaj pa v Ljubljani? Saj bi vendar Slovenci tudi mogli slovenski znati! Eno moram Vas še poprašati. Slišali smo glas, da bi se imela ustanoviti v Kranji nižja gimnazija. Ali ste slišali, kaj so mili moji Kranjci sklenili? Ali so vendar tako pametni, da so prijeli to stvar z obema rokama in uvidili korist, ki je jasna kakor beli dan? Povejte, povejte, kar ste zvedili. *)

Iz Zagreba 28. dec. A. K.-s. — Blagorodna gospa Jelisava Prašnička pozivlja v 269. broji „Narodnih Novin“ vse sine, posebno pa hčere horvaško-slavonske, naj prinese vsakteri po svoji moči manjši ali večji dar, da se utemelji društvo za izdavanje koristnih bukev med prosti narod ali čisto zastonj ali pa za celó malo plačilce. Obljubila je blaga gospa vsako leto v ta namen darovati 20 gold., nadjaje se, da ji bo v kratkem priskočilo več radodarnih rok. In res, vsak list „Nar. Nov.“ nam prinese radosten odziv zdaj iz tega zdaj iz unega kraja horvaško-slavonske domovine; povsod je bil predlog gospé Prašničke sprejet z velikim veseljem in užitkom. Najpopred so položili nekteri domorodci iz Varaždinskih toplic 40 gld. v ta namen, potem bogoslovci djakovački 17, bogoslovci senjski 25 in bogoslovci zagrebški 42 gld. itd. Ravnateljstvo „matice ilirske“ je sklenilo v sednici 23. t. m., naj se naznani po „Narodnih Novinah“, da je pripravno nabirati dobrovoljne prineske za izdavanje ljudskih knjig, prineske točno bilježiti, imena darovnikov po novinah priobčevati in skrbeti za vse, kar je pri takem podvzetju potrebno. Potem še le, ko bo obilo donarjev nabranih, se bo posvetovalo in razpravljalo po novinah, kako in kaj se ima napraviti: ima li se novo društvo osnovati, ali pa morebiti vse opravilstvo kakemu že obstoječemu društvu izročiti. Potem

*) Kolikor je nam znano, bojo radi lepo poslopje darovali za šolo. Vred.

se bodo ali bukve izdavale iz prineskov, ali pa se bodo prineski kam vložili in potem le obresti obračale v izdajo knjig; bodo li darovniki svoje prineske brez vsake lastne koristi davali, ali hočejo v primeru na prinesek primeren broj izdanih bukev brez plačila si prilastiti, in naposled, bodo se li knjige čisto zastonj ali za malo ceno razdavale. — Ravno sedaj so prišle izpod tiska „Pripovedi od Mirka Bogovića“. Lična knjiga obsega na 270 drobno tiskanih stranih osem pripovedk, ktere so že sicer počemši od leta 1852 do 1856 po naših časopisih tiskane, pa zato vendar zlata vredne gledé notranje vrednosti in zadržaja. Bile so namreč dve od teh osem pripovedk obdarjene s prvim razpisanim darilom, četiri pa je doletela redka čast, da so bile od bratov naših Čehov prevedene na njih jezik in priobčene po časopisih. — Nadjamo se za novo leto tudi novega političnega časnika. Berž ko bo gotovo, da pride na beli dan, bom „Novicam“ naznanil veselo novico.

Iz Kranja. Pred tremi dnevi ponoči so roparji nekega voznika, ki je suhe češplje na Gorensko peljal, na cesti med Kranjem in Medvodami napadli, mu okoli 300 gold. vzeli, konja pa zabodli.

Iz Ljubljane. A. P. — Na sv. Štefana dan po zjutranjem slovesnem cerkvenem opravilu so imeli udje katoliške družbe rokodelskih pomagavcov prav veselo večernico; praznovali so namreč po svoji stari navadi „božični kres“ (Christbaum) v družbenih sobah, kjer je bilo vse lepo razsvitljeno in ozaljšano. Najpred spregovoré za družbo vsveteni prednik gospod dr. L. Vončina, in potem začnejo udje peti in slovesno govoriti po slovensko in po nemško. Izmed slovenskih govorov so bili poslušavcom posebno všeč Olibanov „Ozir v nebo“ in pa Kurnikova „Rokodelska“, ktero častitim bravcom podamo, kakor jo je verli naš pesnik sam deklamiral; tako-le se je glasila:

Rokodelska.

Ko zima se približa,
Prestati ni mojstrov,
Vsa druga je njih viža,
Jim marsikaj ni prav.

Dost mora jih požreti,
Kdor neče ven na mraz,
Za njimi pesem peti,
Dokler je zimski čas.

Ko zima nam odleže,
Pa mojstre spet skerbi;
Marskeri punkelje zveže,
Lepo se poslovi.

Prijazno mojster pravi:
„Ne hodi še od tod,
Naramnik v skrinjo spravi
In palco deni v kot!“

„Nabralo se je delo,
Če zdaj me zapustiš,
Hudó me bo imelo,
Krivico mi storiš!“

Rad hočem ti pridati,
Da boš dovoljen spet,
Edino hčerko dati,
Ob kratkem boš moj zet!“

Ko je gosp. Kurnik končal deklamacijo, ni bilo ploskanja pred ne konca ne kraja, da se je pesnik vdrugič na odru prikazal in je v veselje poslušavcom začel drugo deklamacijo „Rotarski fant“, ki se je tako-le glasila:

Rotarski fant.

Rotarski fant sem jest,
Znam se povsod obnest';
Da mi ga para ni,
Tega sim s' svest.
V tergu voz naložim,
Pokam glasno za njim,
Hijo hoti!
Vedno kričim.

„Zahvalim za pridajo,
Zahvalim za dekle,
Naj drugi se sladkajo
In ž njo se veseló.“

„Jez hočem še po sveti,
Kaj skusiti želim;
Povsod kjer sonce sveti,
Zdaj rožico dobim.“

„Kadi se bela cesta,
Prijetno vreme je,
Železnica od mesta
Do mesta se vije.“

„Če nočem peš hoditi,
Imam še nekaj kron,
Zamorem se voziti,
Zažvižgal bo hlapon!“

„Tako smo mi samiči,
Kjerkoli nam ni všeč,
Svobodni kakor tiči
Odrinemo jo preč!“

„Mi nimamo zaveze,
Ne ljubic, ne dolgá;
Vsak svojo težo nese
Sercá veselega.“

Dva močna konja imam,
Eden fuks eden pram;
Ko pod Ljubeljem sim,
Vole vjarmam;
Silim jih, sam tišim,
Skoraj da nisim gin,
Hijo hoti!
Vedno kričim.

Stišam voz na Ljubelj,
Hej! sem pa spet vesel;
Svoje blago oddam,
Kar sem ga vzel;
Živino izprežem zdaj,
Dam ji zobati kaj.
Kmal naložim,
Pokam nazaj.

Kar jez vem, da živim,
Radosten vedno sim,
Če tudi dostikrat,
Kaj preterpim!
Delam rad, pojem rad,
In pijem tudi rad;
Kdor bi mar žaloval,
Dokler je mlad!

Tukaj pogledajte me,
Pera zavihane
Črnega škarjovca
Kak mi stojé!
Kdor jih želi imet',
Naj jim gré sam na sled,
Jez jih ne dam
Za celi svet!

Močen sim, zdrav in čverst,
Ljub'co na vsaki perst,
Če bi brezvesten bil,
Znal bi s' natvest';
Dečve vse v me režé,
Drugim pa preč bežé —
Jez pa imam
Izvoljeno že!

In spet je donel vesel ropot od vseh krajev verlemu pesniku v pohvalo, ki ni nehal pred, da ni postregel še z eno, ki jo je zapel od svojega lastnega doma pod naslovom:

Zadovoljni Teržičan.

Sem Teržičan,
Deleč poznán,
Delam in pojem,
Rad sim štemán.
Mi diši jéd,
Kaša, podmet.
Žganci in krape,
Tudi trijet.

Štruklje rad jem,
Vince pijem,
K mamki beržanki
Najrajši grém.
Kjer diši kljun,
Purman, kapún,
Serna, beržole,
Nisim begún.

Vname se plés,
Jez sem vmes;
Sučem dekleta
Bistrih očés.
Kdor me pozná,
Rad me ima
Bodi drugodi
Ali domá.

Ko gnjezdo tič
Ljubim Teržič,
Kjer se zdeluje
Kosa, mešič.
Da sim le zdrav,
Vse mi gré prav,
Bog daj, da srečno
Smert bi prestal!

Bravci „Novic“ že zdavnej vejo, kakošna bistra glavica je naš V. Kurnik, in danes smo imeli spet priložnost prepričati se, da ga smemo po pravici šteti v versto pravih národnih pesnikov, kteremu ne stopa kurji pot na čelo, kadar Pegaza jezdari, ampak brez vsega truda in brez vsega napenjanja mu pesmi tekó tako preprosto in gladko, da je veselje. — Tudi pesmici „Savica“ in „Žalostni glas zvonov“ ste se lepo ujemale. — Izmed nemških govorov pa je bil posebno kratkočasen dogovor, kterega sta govorila „čevljar in krojač“. — Ko je bilo vse to pri kraju, se je začelo srečkanje, po katerem so se delili različni božični darovi, ktere so mili dobrotniki tudi letos prav bogato podelili verlim udom te družbe. Marsiktera hvaležna solzica se je svetila v očeh pridnih mladenčev, kteri res zaslužijo, da se jih spominja mila roka. Navadna večerna molitev in pesem je končala veseli večer te družbe. Veliko visokočastitih gospodov in gospej, podpornikov in podpornic in drugih prijatlov iz vseh stanov je bilo priča te lepe slovesnosti, ktera je bila zares prav serčna, domača in pošteno vesela. Serčno želimo, da bi se nam tū večkrat napravila taka veselica in da bi se družba množila od dne do dne in razcvetela v lepi edinosti. Pod krilom nevtrudljivega vodja gospod prof. Vončinata ji je vesel napredek gotov.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Letošnje leto ne bo rekrutbe, čeravno je bila že oklicana. Cesar sami so 26. dec. preklicali prejšnji oklic, rekši, „da se je po domoljubnosti avstrijskih narodov leta 1859 toliko prostovoljcev in po rekrutbi ravno tega leta tudi drugih novincov toliko nabralo, da ima armada skoro dosti vojakov; zatega voljo pa tudi v letu 1861 ne bo večja rekrutba kakor navadna“.

— Večkrat že v misel vzeta nova postava za rokodelstva in obertništva (Gewerbeordnung) je prišla zadnje dni lanskega leta na dan. Cesarski patent od 20.

dec., kteri oklicuje novo postavo, ki šteje 160 razdelkov, določuje 1. dan majnika kot začetni dan nove postave. V današnjem listu smo na strani 4. podali svojim bravcom kratek zapopadek o nji; z natisom cele postave bomo začeli morebiti v prvem prihodnjem listu. Natis cele postave ravno v našem listu se nam zato potreben zdí, ker bo treba, da ne samo rokodelci in obertniki jo bojo natanko znali, temuč tudi župani itd.

— Cesarski ukaz od 23. dec. določuje novo vodstvo tiste komisije, ki se peča s poplačevanjem državnega dolga, in ji daje obširnišo oblast.

— Po cesarskem ukazu imajo tudi v gornji Avstrii vse 4 kresije jenjati, in sicer najdalji čas do konca aprila t. l. Vradniki in služabniki, ki pridejo ob službo, se imajo kam drugam podtakniti.

— Novo postavo za žandarje izdeluje ministerstvo notranjih oprav. Po posebnem cesarskem ukazu bojo žandari nek ostali v versti vojakov, sicer pa se bojo zlo prenaredili; tudi jih v vsem cesarstvu ne bo več kot k večjemu 9000; dozda jih je bilo blizo 16.000.

— Že več let so na Dunaji velike dnarne loterije, kterih dohodki (to je, kar čez izplačane srečke ostane), so namenjeni edino za občokoristne reči. Letos mesca majnika bo spet ena taka velika dnarna loterija, ktere nas Slovence posebno zadeva. Od dohodkov te loterije je namreč po najvišjem cesarskem povelji namenjena ena polovica za to, da se napravi deželjska norišnica (bolnišnica neumnih ali norih) za Štajarsko, Krajnsko in Koroško, in da se gluhomutnici celovški nakloni podpora, — druga polovica pa za to, da se sozida vojaška kopeljnica v peščanskih toplicah na Ogerskem. — Kdor praša po dobičku, ki ga ponuja ta loterija? temu damo vesel odgovor, da 300.000 gold. a. v. v vsem skupaj bo mati Fortuna (mati Sreča) iz te loterije med tiste razdelila, ki bojo srečne loze (srečke) imeli. Kdor bo tako srečen, da ga zadene prva dobivka, bo dobil 70.000 gold., — za njo pa prihaja še veliko imenitnih dobivk po 30.000, 20.000, 15.000, 10.000, 8000, 6000, 5000, 4000, 3000, 2000, 1000 gold. in tako dalje noter doli do 10, 8, 6 in 4 gold. V vsem skupaj je 4530 dobivk, s kterimi je založena ta loterija, in ki se bodo vzdignile 12. dan letošnjega majnika. En loz veljá 3 gld. nov. dn. Lozi so naprodaj pri vseh ces. davkovskih kasah, po vseh poštnijah in v mnogih štacunah; vseh skupaj se jih bo izdalo 270.000. Čigar loz je kaj zadel, dobí svoj dobiček izplačan 14 dní po vzdigovanji, pa ne drugač kakor da nazaj dá loz, in ne drugje kakor pri tisti kasi na Dunaji, ki jo ces. ravnastvo loterijskih dohodkov nalaš za to postavi. Ker so dobitki podverženi štampeljnu, se mora štampeljska marka, primerna zadetemu znesku, prilepiti od zadi na loz, kteri je kaj dobil; kdor nima druge priložnosti dnarja vzdigniti, ga more tudi po pošti dobiti iz Dunaja. — Hajd! dragi braveci, čez loze! „Kdor ne vaga, je brez blaga“ — pravi star pregovor — al tukaj veljá še drug blag namen: sila nesrečnim ljudem, bližnim našim, ki so zgubili pamet, al kterim je nezgoda sluh in besedo odrekla, podeliti podporo, da se jim žalostni stan olajša.

Iz Štajarskega. Železnica, ki bo peljala iz Pragerskega v Kanižo, se bo začela še ta mesec.

Iz Tersta. Z našo železnico je križ. Do Nabrežine se ni moč po nji peljati in navadni vozovi jo morajo po drugi poti nadomestovati. Silni sneg, popred pa neprehoma dež sta razmočila zemljo tako, da se med Barkolo in Grinjano tikama železnice gora udera; pa tudi cesta sama je tukaj tako pokvarjena, da bo treba tū jo popolnoma predelati, kar pa ne bo tako hitro storjeno.

Iz Marskega. Goveja kuga se razširja pri nas od tedna do tedna bolj. Dosihmal je v 31 vaseh v 46 hlevih 167 goved zbolelo, izmed kterih jih je poginilo 44, pobili so jih 157, ozdravilo se jih je le dvoje, in dvoje jih bo